

Мандзій Любомира
кандидат політичних наук, доцент кафедри політології
Львівського національного університету ім. Івана Франка
l.mandziy@meta.ua

РОЛЬ КРАЇН ПРИБАЛТИКИ У ВИРІШЕННІ КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Анексія Криму, події на сході України стали для Європейського Союзу важливим екзаменом на політичну зрілість, на вміння бути гравцем на політичній карті світу. Країни Прибалтики: Литва, Естонія та Латвія, які є членами Європейського Союзу, мають сухопутний кордон із Росією, а російська мовна меншина становить там значну частину населення, найкраще розуміють ситуацію, в якій зараз перебуває Україна.

Російська агресія у Криму в березні 2014 року викликала значне занепокоєння в Литві, Латвії та Естонії. Зокрема, міністр закордонних справ Латвії Е. Рінкевич заявив: «Російське вторгнення в Україну Рада безпеки ООН повинна розцінити як акт агресії, ООН має реагувати відповідно, це – війна»[1]. МЗС Литви суворо засуджує розпочате Російською Федерацією очевидне військове вторгнення її збройних сил на територію України. А міністр закордонних справ Естонії У. Паєт зауважив, що його країна також засуджує військове вторгнення Росії в Україну, яке порушує суверенітет та територіальну цілісність України.

Для вирішення конфлікту в Україні світова спільнота використовує різні важелі впливу. На початку березня 2014 року на позачерговому саміті глав держав і урядів країн ЄС в Брюсселі Президент Литви Д. Грібаускайте підкреслила, що Росія прагне переглянути кордони в Європі, які сформувалися після Другої світової війни. На зустрічі домовилися про припинення переговорів щодо полегшення візового режиму та нової угоди з Росією, а також про підтримку рішення країн

«великої сімки» відмовитися від підготовки до саміту з Росією в Сочі. Країни ЄС домовилися про «три ступені» санкцій щодо Росії.

Країни Прибалтики не розглядають конфлікт на Сході України як внутрішньоукраїнський конфлікт, вони враховують російський фактор. Президент Литви в серпні 2014 року засудила російське вторгнення на схід України. Вона зазначила, що це порушення міжнародного миру й безпеки, запропонувала класифікувати дії Росії як війну проти Європи. «Росія відкрито і прямо залучена в стан війни проти України, Росія знаходиться в стані війни проти країни, яка хоче бути ближче до Європи, а значить, в стані війни з Європою», – зазначено в її заяві перед початком засідання Європейської Ради в Брюсселі [2].

Майданчиком для пошуку шляхів вирішення проблеми на сході України стало засідання Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2014 року. Під час виступу на цьому авторитетному форумі Д. Грібаускайте закликала світову спільноту захистити український суверенітет. У своїх інтерв'ю вона критикувала Захід за відсутність лідерства в підтримці України щодо російської агресії. Президент Естонії на Асамблеї відзначив: «Якщо замість угод та законів груба сила буде застосовуватись у міжнародних відносинах, якщо зміна державного кордону за допомогою сили стала загальноприйнятою нормою, то стабільність усього світу під загрозою» [3]. За його словами, останні події змушують країни переглянути роль ООН. Критично висловився і президент Латвії А. Берзіньш: «Дії Кремля загрожують безпеці всього світу». Він закликав запобігти появі «замороженого конфлікту» у східних регіонах України [4].

В інтерв'ю в листопаді 2014 року Президент Литви назвала Росію терористичною державою й заявила, якщо не зупинити Росію в Україні, то агресія може поширитися по Європі: «Україна сьогодні бореться за мир у Європі, за всіх нас» [5].

На початку січня 2015 року Литва та Естонія закликали країни Європи боротися з російською пропагандою.

Кроком до пошуку шляхів вирішення проблем в Україні стала Міжнародна Мюнхенська конференція з питань безпеки. Під час виступу Д. Грібаускайте заявляла, що її країна буде підтримувати Україну навіть в умовах російського тиску, закликала міжнародну спільноту підтримати Україну всіма можливими способами для збереження її незалежності та суверенітету. Президент Естонії теж підтримав позицію щодо надання Україні зброї. На цій конференції Латвію представляв міністр закордонних справ Е. Рінкевич. В інтерв'ю «Deutsche Welle» він зазначив, що вирішення проблеми України політичне й дипломатичне, проте не виключив зміни цієї стратегії. Рішення про надання зброї не будуть приймати на рівні ЄС, це буде рішення окремих країн-членів [6].

Перед самітом Європейського союзу в березні цього року Президент Литви Д. Грібаускайте заявила, що виступає за продовження та поглиблення санкцій проти Росії. Таку позицію зайняв і Прем'єр-міністр Естонії Т. Рийвас. Він зазначив, що санкції проти Росії й підтримуваних нею сепаратистів треба продовжувати, доки вони повністю не будуть виконувати мінські домовленості.

У квітні 2014 року президент Естонії на зустрічі з сенаторами США висловив думку, що має бути «єдина, видима, послідовна позиція ЄС і НАТО у питаннях України. Це означає ретельно націлені й дієві санкції, а також діяльність, яка збільшує присутність НАТО, біля східних кордонів альянсу» [7]. «Війна на Сході України й анексія російською армією українського Криму порушує статут ООН, Гельсінську угоду і Паризьку хартію. Кремль вже давно не зважає на міжнародне законодавство» [8]. Це відзначив німецькому виданню «Die Welt» президент Естонії Томас Ільвес. В інтерв'ю виданню «The American Interest» він також підкреслив: «Кремль неодноразово заявляв про свої агресивні наміри й хапався за зброю для просування власних інтересів у сусідніх країнах. Але Євросоюз і США ніяк на це не реагували і дозволили російській стороні поводитися агресивно» [9].

З 1 січня 2015 року Латвія розпочала головування в Раді Євросоюзу. Прем'єр-міністр Латвії Л. Страцюма наголошує на дипломатичному вирішенні конфлікту на сході України. «Якщо країни Євросоюзу ухвалють рішення військовим шляхом вирішити кризу в Україні, наслідки будуть непередбаченими» [10]. Президент Латвії підкреслює, що «війна і постачання зброї України – це крайній шлях вирішення ситуації на сході України» [11]. Він зазначив, його країна в питанні постачання зброї Україні буде виходити із загальної політики ЄС. У березні 2015 року міністр закордонних справ Латвії Е. Рінкевич підтвердив, якщо мінські угоди будуть зламани, Євросоюз готовий вжити нових обмежувальних санкцій.

Ініціативу України про залучення контингенту ООН схвально підтримали в Латвії. Ця країна готова брати участь у миротворчій операції ЄС в Україні, якщо б відповідні рішення прийняли Рада безпеки ООН і Латвійський Сейм.

На фоні подій в Україні країни Прибалтики активізували заходи з питань посилення власної безпеки та обороноздатності, в тому числі шляхом розміщення на своїй території додаткових сил НАТО. Альянс у Прибалтиці проводить серію навчальних операцій. Навчання повинні продемонструвати Росії готовність блоку забезпечити охорону й безпеку військових союзників.

За час військового втручання Росії на територію України держави Прибалтики виділяли гуманітарну допомогу Україні. Представники країн беруть участь у місії спостерігачів ОБСЄ в Україні.

Аналізуючи матеріали, приходимо до висновків. Серед країн Прибалтики Литва є одним із найбільших лобістів України в Європейському союзі. Литва займає чітку й послідовну позицію щодо засудження дій РФ у Криму, на сході України, а також виступає за продовження й посилення санкцій щодо Росії та надання допомоги й усебічної підтримки Україні. Стриманіші позиції демонструють Естонія й Латвія.

Література:

1. Латвія визнала факт війни між Україною та РФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://www.rbc.ua/ukr/news/latviya-priznala-fakt-voynu-mezhdu-ukrainoy-i-rf-28082014124500>
2. Литва запропонувала кваліфікувати дії Росії в Україні як війну проти Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://dt.ua/UKRAINE/litva-zaproponuvala-kvalifikuvati-diyi-gosiyi-v-ukrayini-yak-viynu-proti-yevropi-149822_.html
3. Президент Естонії: Ми пропустили тривожний дзвінок ще в Грузії [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2014/09/25/7026277/>
4. Латвія закликала ООН не допустити «замороженого конфлікту» в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://ipress.ua/news/latviya_zaklykala_oon_ne_dopustyty_zamorozhenogo_konfliktu_v_ukraini_86983.html
5. МЗС Росії: Грибаускайте перевершила київських екстремістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://ukr.lb.ua/news/2014/11/21/286770_rossiya_vozmutilas_slovami.html
6. Глава МЗС Латвії: Постачання зброї Україні може стати частиною нової стратегії [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела <http://www.dw.de/%D0%BC%D1%8E%D0%BD%D1%85%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%B7-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B8-%D0%B2-%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80%D1%96-%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%B3%D0%B8-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0/a-18236727>
7. Президент Естонії: у влади України є повне право застосовувати силу проти збройних загарбників [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела <http://tyzhden.ua/News/107631/PrintView>
8. Путін розв'язав війну в Україні через дрібницю – президент Естонії [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://dt.ua/POLITICS/putin-rozv-yazav-viynu-v-ukrayini-cherez-dribnicyu-prezident-estoniyi-161473_.html

9. Президент Естонії звинувачує Захід у надмірній пасивності [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://dt.ua/POLITICS/zahid-dozvoliv-rosiyi-rozv-yazati-viynu-v-ukrayini-prezident-estoniyi-159912_.html
10. Прем'єр Латвії застерігає Європу від військової допомоги Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://espreso.tv/news/2015/02/10/premyer_latviyi_zasterihaye_yevropu_vid_viyskovoyi_dopomohy_ukrayini
11. Президент Латвії: війна і надання зброї Україні – останній варіант вирішення кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2015/02/11/7030754/>

Кольцова Ірина
аспірантка кафедри міжнародної інформації
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЄВРОПРОСТІР

Інформаційним суспільством можна назвати таке, де інформація стає національним ресурсом, як земля, ліси тощо. Збереження, розвиток та раціональне використання цього стратегічного ресурсу майбутнього є завданням величезної ваги для будь-якої нації.

У правовому відношенні інформаційне суспільство базується на основі нормативних документів, які регламентують інформаційні відносини і процеси у національному та міжнаціональному вимірах, а також на інформаційні ресурси й авторські права.

Рівень розвитку інформаційного законодавства – один з індикаторів демократичності суспільства, оскільки припускає відкритість державних інститутів перед громадськістю, реалізацію конституційних прав особистості на інформацію [1, 93]. Ситуаційний підхід до формування інформаційного за-